

מסכת בבא מציעא

פרק א

משנה א:

שְׁנַיִם אוֹחְזִין בְּטִלִית, זֶה אוֹמֵר אֲנִי מְצֵאתִיהָ וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי מְצֵאתִיהָ, זֶה אוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי וְזֶה אוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי, זֶה יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְזֶה יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְיִחְלְקוּ.

זֶה אוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי וְזֶה אוֹמֵר חֲצִיָּה שְׁלִי, הָאוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי, יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, וְהָאוֹמֵר חֲצִיָּה שְׁלִי, יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִרְבִּיעַ. זֶה נוֹטֵל שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, וְזֶה נוֹטֵל רְבִיעַ:

משנה זו עוסקת בדִין חפץ האחוז ביד שני בני אדם, וכל אחד טוען שיש לו בה בעלות, שלימה או חלקית:

משנה א: שְׁנַיִם אוֹחְזִין בְּטִלִית [-בבגד], ומחזיקים בחוטים שבשולי הבגד, ואינם מחזיקים בבגד עצמו, זֶה אוֹמֵר אֲנִי מְצֵאתִיהָ, וזכיתי בה מההפקר, וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי מְצֵאתִיהָ, או שהיתה זו טלית של אדם אחר, ושניהם שילמו לו את מחירה, ומאחד מהם קיבל המוכר ברצון את הדמים והסכים למוכרה לו, וחבירו נתן לו את הדמים בעל כרחו, ואין המוכר זוכר עתה למי התרצה למכור, ועתה שניהם אווזים בה, זֶה אוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי וְזֶה אוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי, מעיקר הדִין היה ראוי שיחלקו בה שניהם ללא שבועה, כיון ששניהם אווזים בה בשוה, אך חששו חכמים שכל אדם יגש ויתפוס במציאה או במקח שזכה בהם חברו, ויחלוק עמו שלא כדִין, ולכן תקנו שבועה על כל אחד מהם, ולכן, זֶה יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, אלא לכל הפחות חצי, וְזֶה יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְיִחְלְקוּ.

אם שניהם אווזים בה, זֶה אוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי, וְזֶה אוֹמֵר רק חֲצִיָּה שְׁלִי, הרי לגבי חציה האחד שניהם מודים שהוא שייך לאומר כולה שלי, וחולקים בחצי השני, ולכן הָאוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי, יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, והיינו חצי ששניהם מודים בה, ורבע שהוא נוטל מכח החלוקה, וְהָאוֹמֵר חֲצִיָּה שְׁלִי, יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִרְבִּיעַ, זֶה - האומר כולה שלי, נוטל שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, וְזֶה - האומר חציה שלי, נוטל רְבִיעַ.

משנה ב:

הָיוּ שְׁנַיִם רוֹכְבִין עַל גְּבִי בַּהֲמָה, או שְׁהִיָּה אֶחָד רוֹכֵב וְאֶחָד מְנַהֵיג, זֶה אוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי, וְזֶה אוֹמֵר כֹּלָה שְׁלִי, זֶה יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְזֶה יִשָּׁבַע שְׂאִין לוֹ בָּהּ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְיִחְלְקוּ.

בְּזִמְנוֹ שֶׁהֵם מוֹדִים אוֹ שְׂיֵשׁ לָהֶן עֲדִים, חוֹלְקִים בְּלֹא שְׁבוּעָה:

משנתנו מבארת את דינה של בהמה התפוסה בידי שני בני אדם, באופנים שונים:

הָיוּ שְׁנַיִם רוֹכְבִין עַל גְּבִי בְהֵמָה, אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד רוֹכֵב עַל גְּבִי הַבְּהֵמָה וְאֶחָד מְנַהֵיג אֶת הַבְּהֵמָה, זֶה אוֹמֵר כֹּלָּה שְׁלִי, וְזֶה אוֹמֵר כֹּלָּה שְׁלִי, אִף בְּזֶה הַדִּין כִּמוֹ בַּמִּשְׁנָה הַקּוּדְמִת, לְגַבִּי שְׁנַיִם הַאוֹחוּזִים בְּטִלִית, שְׁחוֹלְקִים בְּבֵהֵמָה בַּשְּׁבוּעָה, וְלִכֵּן זֶה יִשְׁבַּע שְׂאִין לוֹ בְּהַפְּחוֹת מְחֻצָּה, וְזֶה יִשְׁבַּע שְׂאִין לוֹ בְּהַפְּחוֹת מְחֻצָּה, וְיִחְלְקוּ [וְהַחִידוּשׁ בַּמִּשְׁנָה] הוּא שֶׁלֹּא רַק הַנְּהַגְתָּ הַבְּהֵמָה נִחְשַׁב כַּמַּעֲשֵׂה קִנְיָן בֵּה, אֲלֵא אִף הַרוֹכֵב עַל גְּבֵה, הַגָּם שֶׁאִינוֹ מְנַהֵיגָה, נִחְשָׁב כַּעוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה קִנְיָן, וְזֹכֵה בַּחֲצִיָּה].

בְּזִמְנוֹ שֶׁהֵם מוֹדִים שֶׁהַבְּהֵמָה אוֹ הַטִּלִית שִׁיכִים לְשֵׁנֵיהֶם, אוֹ שְׂיֵשׁ לָהֶן עֲדִים עַל כֵּךְ שֶׁחִפְּץ שִׁידַךְ לְשֵׁנֵיהֶם, חוֹלְקִים בְּלֹא שְׁבוּעָה.

משנה ג:

הָיָה רוֹכֵב עַל גְּבִי בְהֵמָה וְרָאָה אֶת הַמְּצִיאָה, וְאָמַר לְחֵבְרוֹ תִּנְּה לִי, נִטְלָה וְאָמַר אֲנִי זְכִיתִי בָּהּ, זָכָה בָּהּ.

אִם מְשֻׁנְתָּנָה לוֹ אָמַר אֲנִי זְכִיתִי בָּהּ תִּחְלָה, לֹא אָמַר כָּלוּם:

לאחר שהתבאר דיני מציאה ששני בני אדם טוענים שזכו בה לעצמם, מבארת המשנה את דיני הזכיה במציאה המונחת ברשות הרבים:

הָיָה אָדָם רוֹכֵב עַל גְּבִי בְהֵמָה, וְרָאָה אֶת הַמְּצִיאָה מוֹנַחַת עַל הַקֶּרֶקַע, וְכִיוֹן שֶׁהִיא רוֹכֵב לֹא יִכַּל לִיטֹלָה בִּידּוֹ, וְאָמַר לְחֵבְרוֹ תִּנְּה לִי, נִטְלָה חִבְּרוֹ בַּשְּׁתִּיקָה, וְאַחֵר כֵּךְ אָמַר אֲנִי זְכִיתִי בָּהּ, שֶׁהַגְּבִיהַתִּיה מִתְחִילָה לַעֲצִמִי וְלֹא הַתְּכוּוֹנִתִי לְזֹכוֹת בֵּה עֵבוֹרֶךְ, זָכָה בָּהּ לַעֲצִמּוֹ [אֲבֵל אִם אָמַר לוֹ הַרוֹכֵב זָכָה בֵּה עֵבוֹרִי, וְהַגְּבִיָּה אוֹתָהּ בַּשְּׁתִּיקָה, הִרִי הַגְּבִיָּה אוֹתָהּ עֵבוֹר הַרוֹכֵב, וְזֹכֵה בֵּה]. אִם הַגְּבִיָּהּ בַּשְּׁתִּיקָה, וּמְשֻׁנְתָּנָה לוֹ - לְאַחֵר שֶׁנִּתֵּן אֶת הַמְּצִיאָה לְרוֹכֵב, אָמַר אֲנִי זְכִיתִי בָּהּ תִּחְלָה - הַתְּכוּוֹנִתִי לְזֹכוֹת בֵּה לַעֲצִמִי, לֹא אָמַר כָּלוּם, כִּיוֹן שֶׁאִינוֹ נֹאמֵן בַּדְּבָרִיו, אֲלֵא זָכָה בֵּה הַרוֹכֵב שֶׁקִּיבֵלָה מִיָּדוֹ.

משנה ד:

רָאָה אֶת הַמְּצִיאָה וְנִפְּלָה עָלֶיהָ, וּבָא אַחֵר וְהִחְזִיק בָּהּ, זֶה שֶׁהִחְזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ. רָאָה אוֹתוֹן רָצִין אַחֵר מְצִיאָה, אַחֵר צָבִי שָׁבוֹר, אַחֵר גּוֹזְלוֹת שֶׁלֹּא פָּרְחוּ, וְאָמַר זְכָתָה לִי שְׂדִי, זְכָתָה לוֹ.

הָיָה צָבִי רָץ פְּדָרְכוֹ, אוֹ שֶׁהָיוּ גּוֹזְלוֹת מִפְּרִיָּחִין, וְאָמַר זְכָתָה לִי שְׂדִי, לֹא אָמַר כָּלוּם:

משנתנו ממשיכה לדון בדינים השייכים לזכיה במציאה מן ההפקר :

רָאָה אָדָם אֶת הַמְצִיאָה, וְנָפַל עָלֶיהָ, אֵךְ לֹא עָשָׂה בָּהּ מַעֲשֵׂה קִנְיָן [כגון משיכה או הגבהה], וְבָא אָדָם אַחֵר וְהִחְזִיק בָּהּ עַל יַדֵּי מַעֲשֵׂה קִנְיָן הַמוֹעִיל בָּהּ, זֶה שֶׁהִחְזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ, וְאִילוּ הִרְאִישׁוֹן שֶׁנָּפַל עָלֶיהָ, לֹא קִנְיָהּ.

דין תורה הוא שחצרו של אדם קונה לו דבר הנמצא בתוכה, וזהו הנקרא 'קנין חצר', המשנה מבארת עתה באילו אופנים מועיל קנין זה :

רָאָה אוֹתוֹן רְצִין אַחֵר מְצִיאָה - ראה בעל השדה בני אדם הרצים לתוך שדהו אחר בעל חיים של הפקר כדי לזכות בו, כגון שרצו אחר צבי שבור, שאינו יכול לרוץ מהר, או אחר גוזלות שֶׁלֹּא פָּרְחוּ - שלא למדו לעוף כהוגן, ואינם יכולים להרחיק במעופן, וְאָמַר 'זָכָתָה לִי שְׂדֵי' - רצוני לזכות בהם בקנין חצר, זָכָתָה לוֹ חֲצֵרוֹ, כיון שבעלי חיים אלו אינם יכולים להרחיק לברוח מחצרו, ויכול לתופסם בקלות [אם לא יטלום בני אדם אחרים], והרי זו 'חצר המשתמרת' הקונה לו דברי הפקר. אבל אם הִיָּה צָבִי רָץ פְּדֵרְפוֹ, במהירות, ועובר בתוך שדהו של האדם, או שֶׁהָיוּ גּוֹזְלוֹת מִפְּרִיחֵינוּ - עפים במהירות, דרך שדהו, וְאָמַר זָכָתָה לִי שְׂדֵי, לֹא אָמַר פְּלוֹם, כיון שאינם משתמרים בתוך חצרו, ויכולים לברוח משם בקלות, ובאופן זה אין חצרו של אדם קונה לו.

משנה ה :

מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטָנִים, מְצִיאַת עֶבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַפְּנֵעָנִים, מְצִיאַת אִשְׁתּוֹ, הָרִי אֵלוֹ שְׁלוֹ.
מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, מְצִיאַת עֶבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעֵבֶרִים, מְצִיאַת אִשְׁתּוֹ שֶׁגֵּרְשָׁהּ, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן כְּתֻבָּתָהּ, הָרִי אֵלוֹ שְׁלֵהוֹן :

מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטָנִים של האדם, ו'קטנים' האמורים כאן היינו שהם סמוכים על שולחן אביהם, מְצִיאַת עֶבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַפְּנֵעָנִים, שאין להם כלל רשות ממונית של עצמם, אלא ידם כיד בעליהם, מְצִיאַת אִשְׁתּוֹ, הָרִי אֵלוֹ שְׁלוֹ, והטעם בבנו ובתו הקטנים, ובמציאת אשתו, לפי שהם מתפרנסים משלו, וחששו חכמים שתהיה איבה ביניהם אם לא יתנו לו את מציאותיהם, ולכן תקנו שתהיה מציאתם לאב ולבעל.

אבל מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, והיינו שאינם סמוכים על שולחן אביהם, מְצִיאַת עֶבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעֵבֶרִים, שיש להם רשות ממונית משל עצמם, מְצִיאַת אִשְׁתּוֹ שֶׁגֵּרְשָׁהּ, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לָהּ אֶת דְּמֵי כְּתֻבָּתָהּ [והיינו באופן שהיא ספק מגורשת, ומחמת כן פטור מלתת לה את כתובתה, והוא חייב במזונותיה, ומכל מקום כיון שדעתנו לגרשה לא שייכת כאן התקנה 'משום איבה'], הָרִי אֵלוֹ שְׁלֵהוֹן.

משנה ו:

מָצָא שְׁטָרֵי חוֹב, אִם יֵשׁ בָּהֶן אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים, לֹא יִחְזִיר, שְׁבִית דִּין נִפְרָעִין מֵהוּ, אִין בָּהֶן אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים, יִחְזִיר, שְׂאִין בֵּית דִּין נִפְרָעִין מֵהוּ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ לֹא יִחְזִיר, מִפְּנֵי שְׁבִית דִּין נִפְרָעִין מֵהוּ:

משנתנו עוסקת בדינו של אדם שמצא שטרות חוב, ואין ידוע אם אבדו ללוה או למלוה, כיצד ינהג המוצא:

מָצָא הָאָדָם שְׁטָרֵי חוֹב, אִם יֵשׁ בָּהֶן אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים - אם כתוב בשטר שהלוה שיעבד את קרקעותיו למלוה, ובאופן זה אם אין ללוה ממון לפרוע את החוב גובים אותו מהקרקעות שלו, ואפילו אם כבר מכרם לאחרים, מוציאים אותם מידם, כיון ששעבודו של המלוה קדם למכירה, באופן זה **לֹא יִחְזִיר** את השטר למלוה, ואפילו אם הלוה מסכים שיחזירו אותם ומודה שלא פרע את החוב, כיון **שְׁבִית דִּין נִפְרָעִין מֵהוּ** - גובים על ידי שטרות אלו את הקרקעות שביד הלקוחות, ואנו חוששים שבאמת השטר פרוע, והמלוה והלוה עושים קנוניא על הלקוחות ואומרים שהחוב אינו פרוע, כדי שיגבה המלוה את הקרקעות מידם, ואחר כך יחלקו הלוה והמלוה יחד בקרקעות אלו. ולכן לא יחזיר שטרות אלו ליד המלוה.

ואם **אִין בָּהֶן** [-בשטרות אלו] **אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים**, והלוה מודה שעדיין לא פרע את החוב הכתוב בהם, **יִחְזִיר** את השטרות למלוה, לפי **שְׂאִין בֵּית דִּין נִפְרָעִין מֵהוּ** - אינם גובים על ידם מלקוחות שקנו קרקעות, ואין כל חשש בכך שיהיו ביד המלוה, **דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ** - בין אם כתוב בשטר בפירוש שיגבו בו קרקעות אפילו מלקוחות, ובין אם לא נכתב כן בפירוש, **לֹא יִחְזִיר** את השטר למלוה, **מִפְּנֵי שְׁבִית דִּין נִפְרָעִין מֵהוּ**, כיון שחכמים סוברים שבכל שטר גובים מלקוחות, ואפילו שאין כתובה בו בפירוש אחריות נכסים, אנו מניחים שמן הסתם טעות היא ששכחו לכתוב כן בשטר זה, וכיון שתמיד גובים בהם מלקוחות, אסור להחזיר את השטר למלוה, מחשש שעשה קנוניא עם הלוה להוציא מהלקוחות את הקרקעות שלא כדין.

משנה ז:

מָצָא גִטֵי נָשִׁים, וְשִׁחְרוּרֵי עֲבָדִים, דִּיתִיקֵי, מִתְּנָה וְשׁוֹבְרִים, הֲרֵי זֶה לֹא יִחְזִיר, שְׂאִנִּי אוֹמֵר כְּתוּבִים הֵיוּ וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶם שְׁלֹא לְתַנּוּם:

משנתנו ממשיכה לדון בענין שטרות שנמצאו:

מָצָא אָדָם גִּטֵי נָשִׁים, וְשִׁחְרוּרֵי עֲבָדִים - שטר שחרור לעבד כנעני, **דִּיתִיקֵי** - שטרי צוואת חולה הנוטה למות, שטרי **מִתְּנָה, וְשׁוֹבְרִים** - שטרות המאשרים פרעון חוב, ואותו אדם

שכתב את השטר אומר שלא יתנוהו, כגון בגט שנכתב על ידי הבעל, אומר שלא יתנוהו לאשה, ושטר שחרור שנכתב על ידי האדון, ואומר שלא יתנוהו לעבד, ושטר מתנה שנכתב על ידי בעל המתנה, ואומר שלא יתנוהו לאדם הכתוב שם כמקבל המתנה, **הרי זה לא יחזיר** - לא יחזיר המוצא את השטר, **שְׁאֲנִי אוֹמֵר** - כיון שאנו חוששים שמא **פְּתוּבִים הִיוּ** - נכתבו על ידי האדם, **וְנִמְלֵךְ עָלֵיהֶם שְׁלֵא לְתַנָּם**, וכיון שלא ניתנו על ידו, אין בהם תוקף כלל [שהרי גט שלא ניתן לאשה, ושטר שחרור שלא ניתן לעבד, ושטר מתנה שלא ניתן למקבל המתנה, אינם כלום].

משנה ח:

מִצָּא אַגְרוֹת שׁוּם וְאַגְרוֹת מְזוּן, שְׁטָרֵי חֲלִיצָה וּמְאוּנִין, וּשְׁטָרֵי בְּרוּרִין, וְכָל מַעֲשֵׂה בֵּית דִּין, הֲרִי זֶה יִחְזֹר.

מִצָּא בַּחֲפִיסָה אוּ בְדִלְסָקְמָא, תִּכְרִיךְ שֶׁל שְׁטָרוֹת, אוּ אֲגָדָה שֶׁל שְׁטָרוֹת, הֲרִי זֶה יִחְזֹר. וְכִמָּה אֲגָדָה שֶׁל שְׁטָרוֹת. שְׁלֹשָׁה קְשׁוּרִין זֶה בְּזָה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אֶחָד הַלּוּה מְשֻׁלָּשָׁה, יִחְזֹר לַלּוּה, שְׁלֹשָׁה הַלּוּיִן מֵאֶחָד, יִחְזֹר לְמִלּוּה.

מִצָּא שְׁטָר בֵּין שְׁטָרוֹתָיו וְאִינוּ יוֹדֵעַ מַה טִּיבוֹ, יֵהָא מְנַח עַד שְׁיָבוֹא אֵלָיָהּ. אִם יֵשׁ עִמָּהּן סְמִפּוֹנוֹת, יַעֲשֶׂה מַה שֶׁבְּסִמְפּוֹנוֹת:

משנתנו ממשיכה לבאר את דינם של שטרות שנמצאו:

מִצָּא אָדָם אַגְרוֹת שׁוּם - כתב של בית דין ששמו [אמדת] את הקרקע של הלוח, ונתנו אותה למלוה תמורת החוב, **וְאַגְרוֹת מְזוּן** - כתב שבו מתחייב אדם הנושא אשה עם ילדים לזון את בניה, **שְׁטָרֵי חֲלִיצָה** - שטר בית דין שנכתב בו על אשה שמת בעלה ללא ילדים, שחלץ לה יבמה ומותרת היא להנשא למי שתרצה, **וּמְאוּנִין** - שטר בית דין על יתומה קטנה שהשיאו אותה אמה ואחיה, שאם מיאנה בבעלה מותרת היא ללא גט, ובשטר זה נכתב שמיאנה בפני בית דין ומותרת להנשא למי שתרצה, **וּשְׁטָרֵי בְּרוּרִין** - שטר שבו נכתב ששני בעלי הדין ביררו להם כל אחד דיין אחד, לדון בפניהם, **וְכָל שְׁטָר שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה בֵּית דִּין, הֲרִי זֶה יִחְזֹר** לבעליהם, כיון שאין בהחזרה זו כל חשש.

מִצָּא שְׁטָרוֹת בַּחֲפִיסָה אוּ בְדִלְסָקְמָא - מיני כלים של עור, ויש בהם סימן, או שמצא **תִּכְרִיךְ שֶׁל שְׁטָרוֹת** - שטרות הכרוכים כל אחד בפני עצמו, וכל אחד לאחר שנכרך נתון בתוך שטר אחר, או **אֲגָדָה שֶׁל שְׁטָרוֹת**, שהם שטרות המונחים זה על גבי זה, אורכו של זה על גבי אורכו של זה, **הֲרִי זֶה יִחְזֹר**, כיון שיש סימן בכלי, או שיש סימן במנין השטרות בתכריך או באגודה. **וְכִמָּה הִיא אֲגָדָה שֶׁל שְׁטָרוֹת? שְׁלֹשָׁה שְׁטָרוֹת או יוֹתֵר הַקְּשׁוּרִין זֶה בְּזָה.**

רָבֵן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אֶחָד הַלְלוּהָ מְשֻׁלָּה - מִצֵּא אָדָם שְׁלֹשָׁה שְׁטָרוֹת הַכְרוּכִים יַחַד שְׂכוּלָם עַל שֵׁם לֹוה אֶחָד, וְכָל אֶחָד מִמְלוּה אַחֵר, הָרִי זֶו רֵאִיָּה שֶׁנִּפְלוּ מֵהַלּוּה, וְלִכֵּן יִחְזָר אֹתָם לַלְלוּהָ. וְאִם מִצֵּא שְׁלֹשָׁה שְׁטָרוֹת הַלְלוּיָן מֵאֶחָד - שְׂכוּלָם עִם אוֹתוֹ שֵׁם שֶׁל מְלוּה, וְשְׁלֹשָׁה לוֹוִים שׁוֹנִים, הָרִי זֶו רֵאִיָּה שֶׁנִּפְלוּ הַשְׁטָרוֹת מֵהַמְלוּה, וְלִכֵּן יִחְזָר לַמְלוּהָ.

אָדָם שֶׁמִּצֵּא שְׁטָר שֶׁל אַחֵרִים בֵּין שְׁטָרוֹתָיו, וְאִינוֹ יוֹדֵעַ מֵה טִיבוֹ - מֵה עֲנִיִּינוּ אֲצִלוּ, הָאִם הַמְלוּה הַפְקִידוֹ בִּידוֹ, וְאִינוֹ פְרוּעַ, אוֹ שֶׁהַלּוּה הַפְקִידוֹ בִּידוֹ וְהוּא פְרוּעַ, יֵהָא מִנָּח עַד שְׁיָבוֹא אֶלְיָהוּ.

אִם יֵשׁ עִמָּהֶן סְמִפּוֹנוֹת - אָדָם שֶׁמִּצֵּא בֵּין שְׁטָרוֹתָיו 'סִמְפוּן', שֶׁהוּא שׁוֹבֵר עַל אֶחָד הַשְׁטָרוֹת שֵׁשׁ לוֹ עַל אָדָם אַחֵר, וְכֹתוֹב בּוֹ שֶׁאוֹתוֹ חוֹב פְרוּעַ, אִף שֶׁהוּא עֲצָמוֹ אִינוֹ זֹכֵר שֶׁהַחֹב פְרוּעַ, וְגַם הַשׁוֹבֵר בִּידוֹ, שֶׁהוּא הַמְלוּה, וְאִינוֹ בִּיד הַלּוּה, בְּאוֹפֵן שֶׁשְׁטָר הַחֹב מוֹנַח בֵּין שְׁטָרוֹתָיו הַקְרוּעִים הָרִי זֶה סִימָן שֶׁאִכֵּן הַחֹב שֶׁבוֹ פְרוּעַ, וְלִכֵּן יַעֲשֶׂה מֵה שְׁבִסְמִפּוֹנוֹת, וְלֹא יִגְבֶּה אֶת הַחֹב מֵהַלּוּה.

סִיכּוּם פְּרָק א

מִשְׁנָה א:

- שְׁנֵי בְנֵי אָדָם הַתְּפוּסִים בַּחֶפֶץ אֶחָד, וְכָל אֶחָד טוֹעֵן שְׂכּוּלוֹ שֶׁלוֹ [מִפְנֵי שֶׁמִּצֵּאוּ, אוֹ מִפְנֵי שְׁקָאוֹן] - כָּל אֶחָד נִשְׁבַּע שֵׁשׁ לוֹ בּוֹ לַפְחוֹת חֲצִי, וְנוֹטֵל חֲצִי.
- אִם אֶחָד טוֹעֵן שְׂכּוּלוֹ שֶׁלוֹ וְאֶחָד טוֹעֵן שֶׁחֲצִיו שֶׁלוֹ - הָאוֹמֵר שֶׁהַכֹּל שֶׁלוֹ יִשְׁבַּע שֵׁשׁ לוֹ לַפְחוֹת שְׁלֹשָׁה רְבָעִים וְיִטְלֵם, וְהָאוֹמֵר שֶׁחֲצִיָּה שֶׁלוֹ יִשְׁבַּע שֵׁשׁ לוֹ לַפְחוֹת רְבַע וְיִטְלֵנוּ.

מִשְׁנָה ב:

- וְכֵן אִם הָיוּ שְׁנַיִם רוֹכְבִים עַל בַּהֲמָה, אוֹ אֶחָד רוֹכֵב עֲלֶיהָ וְאֶחָד מִנְהִיגָה - חוֹלְקִים בַּשְּׁבֹעָה וְכָפִי שֶׁהַתְּבֹאֵר בַּמִּשְׁנָה הַקּוֹדֶמֶת.
- אִם שְׁנַיִם מוֹדִים שֶׁהַחֶפֶץ שֶׁל שְׁנַיִם, אוֹ שֵׁשׁ לָהֶם עֲדִים עַל כֵּךְ - חוֹלְקִים לְלֹא שְׁבֹעָה.

מִשְׁנָה ג:

- הַמְּבַקֵּשׁ מִחֲבִירוֹ שִׁיתֵן לוֹ מִצִּיאָה הַמוֹנַחַת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, וְלֹאֲחֵר שֶׁהַגְּבִיָּה הִלָּה אֶת הַמִּצִּיאָה אִמֵּר זְכִיתִי בָּה לַעֲצָמִי - זָכָה.
- אִךְ אִם כֹּבֵר נִתְּנָה לַחֲבִירוֹ, וְאַחֵר כֵּךְ טוֹעֵן שֶׁהַתְּכוּיָן מִתְּחִילָה לְזָכוֹת בָּה לַעֲצָמוֹ - לֹא זָכָה.

משנה ד:

- הנופל על גבי מציאה ולא עשה בה קנין - לא זכה בה, ואם בא אחר ועשה בה קנין - זכה לעצמו.
- חצירו של אדם - קונה לו דברי הפקר שנכנסו אליה, ובתנאי שיהיו משתמרים בה ולא יוכלו לברוח משם בקלות, ולכן אם נכנס לחצירו צבי שרגלו שבורה, או גוזלים שאינם יכולים לעוף - זכה בהם.
- אך צבי בריא וגוזלות שיודעים לעוף - אינם נקנים לו בקנין חצר.

משנה ה:

- בנו ובתו של האדם הסמוכים על שולחנו, ומצאו מציאה - מציאתם לאביהם.
- מציאת עבד ושפחה הכנעניים - שייכת לאדון.
- מציאת אשה - שייכת לבעלה.
- מציאת בנו ובתו שאינם סמוכים על שולחנו, מציאת אשתו לאחר שגירשה, ואף ספק גירושין, ומציאת עבדו ושפחתו העבריים - הרי הם שלהם.

משנה ו:

- המוצא שטר חוב שכתוב בהם שניתן לגבות בו מלקוחות של הלוח - לא יחזירם למלוה, אפילו אם הלוח אומר שאינם פרועים, מחשש שבאמת הם פרועים, והמלוה והלוח יעשו קנוניא על הלקוחות.
- אם אין כתוב בהם שניתן לגבות בהם מלקוחות, והלוח מודה שאינם פרועים - לרבי מאיר יחזירם למלוה, מאחר ואין גובים בהם מלקוחות, ולחכמים לא יחזירם, כיון שבכל שטר ניתן לגבות מלקוחות, ואף אם אין הדבר כתוב בו בפירוש.

משנה ז:

- מצא גיטי נשים, שחרורי עבדים כנעניים, שטרי צוואת שכיב מרע, שטרות מתנה, שובר על פרעון חוב, וכותב השטר אומר שלא יתנוהו לאדם שאליו הוא נועד - יעשה כדבריו ולא יתן את השטר לאותו אדם, מחשש שכותב השטר התחרט מהמעשה ולא השתמש עדיין בשטר, וממילא לא חל הדבר הכתוב בו.

משנה ח:

- מצא האדם כתבי בית דין, כגון כתב שומא על קרקע של הלוח, הנותן את הקרקע למלוה, או כתב התחייבות על האדם לזון את ילדי אשתו, שטר חליצה לאשה שמת בעלה ללא בנים, שטר מיאון לקטנה יתומה שהשיאוה אמה ואחיה, שטרות שבהם ביררו בעלי הדין דיינים, וכל שטרות מעשה בית דין - יחזירם לבעליהם, כיון שאין

בהם כל חשש.

- מצא שטרות בכלי שיש בו סימן, או שמצא שלש שטרות או יותר כרוכים או אגודים יחד, ומנין השטרות נחשב כסימן - יחזירם על פי סימנים. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם נמצאו שלשה שטרות של לוח אחד ומלויים שונים - יחזיר הכל ללוח. ואם היו כל השטרות של מלוח אחד וכמה לווים - יחזיר למלוח.
- המוצא שטר של אחרים בין שטרותיו, ואינו יודע אם נמסר לו מהמלוח או מהלוח - יהא מונח עד שיבא אליהו.
- המוצא בין שטרותיו שובר על אחד משטרות החוב שיש לו על אחרים, ואותו שטר חוב נמצא בין שטרותיו הקרועים, אף שאינו זוכר שהוא פרוע - עליו לנהוג ככתוב בשובר, ולהחזיקו כפרוע.

